

محمد فتوی

چالش ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی

انقلاب آغاز شده و آمریکا، فرانسه و آلمان در شکل‌گیری آن نقش داشتند ولی پس از انقلاب در راه ادامه این فعالیت‌ها مشکل ایجاد شد. این مشکلات در ماه‌های اخیر در پی یافته‌شدن برخی ابزارآلات آلوده به مواد رادیو اکتیو افزایش یافته و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی فشارهای خود را به تهران افزایش داد. بازدید بازرسان آژانس از

طریق مذاکرات ۶ جانبه که در آن ۲ کره، روسیه، آمریکا، چین و ژاپن حضور داشتند تمایل مشروط خود را به پایان فعالیت‌های هسته‌ای اعلام کرد. ولی وضعیت ایران متفاوت بوده است. زیرا ایران در منطقه‌ای قرار گرفته که از سوی آمریکا و دوستانش محاصره شده و تحت فشار می‌باشد. اگر چه فعالیت‌های هسته‌ای ایران قبل از

یکی از مشکلاتی که ایران با جامعه جهانی در ماه‌های گذشته داشته و این مساله بر روابط تهران با اروپا و جهان تأثیر منفی گذارده، فعالیت‌های هسته‌ای بوده است.

ایران در این سال‌ها همواره بر این مساله تأکید کرده که فعالیت هسته‌اش صلح‌آمیز بوده و به هیچ وجه در صدد دستیابی به سلاح هسته‌ای و کشتار جمعی نبوده است. ولی آمریکا و متحدانش این مساله را نپذیرفته و بارها دست به جوسازی زده و اعلام کرده‌اند که ایران در صدد فریب جامعه جهانی و دستیابی به سلاح کشتار جمعی است.

روزی که بوش رئیس جمهوری آمریکا طی یک سخنرانی در کنگره این کشور ایران، کره شمالی و عراق را ۳ کشور محور شرارت نامید مشخص شد که واشنگتن در صدد مقابله با این کشورها برآمده است. در همین رابطه عراق مورد حمله نظامی قرار گرفته و رژیم بعث عراق سرنگون شده و صدام حسین رئیس جمهوری این کشور به پای میز محاکمه کشیده شد.

کره شمالی که ارتباط خود را با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قطع کرده بود از

سایت‌های موردنظر در ایران، سفر البرادعی دبیرکل مصری آژانس به تهران و توافق‌نامه‌ای که در تهران با وزیر خارجه ۳ کشور اروپایی فرانسه، انگلیس و آلمان به امضا رسید این ذهنیت را به وجود آورده بود که شرایط مساعدی فراهم گردیده و پرونده ایران در شورای حکام آژانس به نحو مطلوبی بسته خواهد شد.

اما اخراج ایران از شورای حکام که سبب جایگزینی پاکستان گردید و قطعنامه‌هایی که این شورا در رابطه با فعالیت‌های هسته‌ای ایران صادر کرد این واقعیت را آشکار ساخت که هنوز نگاه انتقادی و منفی شورا و آژانس نسبت به تهران تغییر نیافته است.

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA) در سال ۱۹۵۷ فعالیت خود را آغاز کرد. آژانس هر چند در زمره نهادهای تخصصی وابسته به سازمان ملل متحد نمی‌باشد و یک سازمان بین‌المللی مستقل است، اما تحت هدایت عالی سازمان ملل متحد قرار دارد و در چارچوب نظام ملل متحد فعالیت می‌کند. هدف عمده آژانس، ترویج و توسعه کاربردهای انرژی اتمی در برقراری صلح، بهداشت و رفاه در سراسر جهان، از طریق وضع استانداردهای ایمنی هسته‌ای و زیست‌محیطی و کنترل آنها، ارائه خدمات فناوری هسته‌ای و مبادله اطلاعات علمی و فنی در زمینه انرژی هسته‌ای است.

آژانس به کشورهایایی که قصد تأسیس نیروگاه‌های هسته‌ای برای استفاده‌های صلح‌جویانه دارند، اطلاعات و کمک‌های مشورتی لازم را ارائه می‌کند. آژانس همچنین بر کارخانه‌هایی که سوخت آنها انرژی اتمی است نظارت دارد.

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، تنها سازمان تخصصی بین‌المللی است که مستقیماً به مجمع عمومی و در مواردی به شورای امنیت و شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد گزارش می‌دهد.

امروزه تعداد کشورهای عضو آژانس بالغ بر ۱۴۰ کشور و مقر آن در شهر وین اتریش است.

ارکان آژانس

آژانس دارای سه رکن اصلی است: کنفرانس

عمومی، شورای حکام یا هیأت مدیره و دبیرکل. کنفرانس عمومی مرکب از نمایندگان کلیه کشورهای عضو است. اما شورای حکام از ۳۵ عضو ترکیب یافته که ۲۲ عضو از سوی کنفرانس عمومی و ۱۳ عضو دارنده فناوری هسته‌ای توسط خود شورا انتخاب می‌شوند. در ماه‌های اخیر، دوره عضویت کشورهای ایران و کویت خاتمه یافت و به جای آنها، کشورهای یمن و پاکستان انتخاب شدند.

شیوه تصمیم‌گیری شورای حکام

اصولاً در سازمانهای بین‌المللی، دو شیوه تصمیم‌گیری معمول است. یکی رأی‌گیری و دیگری کنسensus یا اجماع. تصمیمات شورای حکام باید با رأی‌گیری اتخاذ شوند (ماده ۶ اساسنامه)، اما در عمل به صورت کنسensus یا اجماع انجام می‌شود.

ضمانت اجرای تصمیمات شورای حکام

بازرسان آژانس، هر تخلف از تدابیر نظارتی را به دبیرکل آژانس گزارش می‌دهند و وی نیز گزارش مذکور را به شورای حکام تسلیم می‌کند. شورای حکام پس از تأیید، مراتب را به شورای امنیت و مجمع عمومی سازمان ملل متحد و حتی سایر کشورهای عضو گزارش می‌دهد و در صورتی که کشور متخلف در مدت معقولی، اقداماتی جهت رفع تخلف ننماید، شورای حکام می‌تواند یکی از اقدامات زیر یا هر دو را علیه کشور متخلف معمول دارد:

- ۱- تقلیل یا تعلیق کمک‌هایی که از طرف آژانس یا یکی از اعضا فراهم شده است.
- ۲- تقاضای اعاده مواد و تجهیزات که در اختیار یک عضو یا گروهی از اعضا گذارده شده است.

دبیرکل

دبیرکل آژانس توسط شورای حکام و با تصویب کنفرانس عمومی برای مدت چهارسال انتخاب می‌شود. دبیرکل عالی‌ترین مقام اداری و اجرایی آژانس می‌باشد. (ماده ۷ اساسنامه)
آژانس دارای یک اساسنامه می‌باشد که وظایف

و چارچوب فعالیت آن را مشخص کرده است. همچنین معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای (NPT) که شامل یک مقدمه و ۱۱ ماده است از دیگر اصولی است که فعالیت آژانس ناظر به آن می‌باشد.

معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای

معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای در سال ۱۹۶۸ به تصویب رسید و از ۱۹۷۰ به مرحله اجرا در آمد. از آنجا که این معاهده برای مدت ۲۵ سال منعقد شده بود، لذا در ۱۹۹۵ برای مدت نامحدود تمدید گردید. تعداد اعضای امضاکننده معاهده بالغ بر ۱۸۶ کشور است. این کشورها معاهده مزبور را امضا کرده‌اند. از نکات مهم این معاهده می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱) ممنوعیت واگذاری مستقیم یا غیرمستقیم سلاح‌های هسته‌ای یا سایر ادوات انفجاری به کشورهای عضو فاقد سلاح‌های هسته‌ای.

البرادعی دبیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی؛ پرونده ایران فقط با گزارش مثبت من بسته می‌شود

۲) ممنوعیت قبول مستقیم یا غیرمستقیم انتقال سلاح‌های هسته‌ای یا سایر ادوات انفجار از کشورهای عضو دارای سلاح‌های هسته‌ای.

۳) الزام کشورهای عضو فاقد سلاح‌های هسته‌ای به انعقاد موافقت‌نامه بازرسی طبق اساسنامه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی.

۴) الزام کشورهای عضو به همکاری صلح‌جویانه در استفاده از انرژی اتمی.

۵) شناسایی مسؤلیت خطیر نظارتها و بازرسی‌ها برای آژانس بین‌المللی انرژی اتمی.

۶) اجازه خروج کشور عضو از معاهده با اعلام قبلی سه ماهه به سایر کشورهای عضو و شورای امنیت سازمان ملل متحد. (بند ۱ ماده ۱۰)

موافقت‌نامه بازرسی و حفاظت

طبق ماده ۱۲ اساسنامه آژانس، هر یک از

کشورهای عضو باید به منظور انجام تدابیر بازرسی و حفاظت از سوی آژانس، موافقت‌نامه بازرسی را با آژانس امضا کنند. این موافقت‌نامه که جنبه "نمونه" دارد، مشتمل بر ۹۸ ماده است. در این زمینه، موافقت‌نامه‌های بازرسی ادواری و محدود آژانس پیش‌بینی شده است.

پروتکل الحاقی به موافقت‌نامه بازرسی، معروف به پروتکل ۲ + ۹۳، مصوب سپتامبر ۱۹۹۷ شورای حکام آژانس است. این پروتکل نیز همچون موافقت‌نامه بازرسی، یک موافقت‌نامه "نمونه" می‌باشد که مشتمل بر ۱۸ ماده و دو ضمیمه مفصل است.

توافق ایران با ۳ کشور اروپایی در تهران نتوانست روابط با آژانس را بهبود بخشد

این پروتکل میان هر یک از کشورهایی که آمادگی پذیرش مقررات پروتکل را دارند و آژانس، منعقد می‌شود. مرجع تصویب پروتکل از سوی آژانس، شورای حکام و امضا و اجرای آن با دبیرکل آژانس است.

مشخصات پروتکل الحاقی

(۱) هدف: تقویت کارایی و ارتقای سیستم نظارت و بازرسی در راستای مشارکت در اهداف منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای، برای کشورهایی که دارای موافقت‌نامه نظارت و بازرسی با آژانس هستند. (مقدمه)

(۲) این پروتکل در واقع مکمل موافقت‌نامه حفاظت و بازرسی است، اما فی نفسه معاهده مستقل دو جانبه محسوب می‌شود.

(۳) مقررات موافقت‌نامه بازرسی، تا جایی که به مقررات این پروتکل مرتبط و منطبق باشد، در این پروتکل اعمال خواهد گردید. در صورت وجود تناقض میان مقررات موافقت‌نامه بازرسی و حفاظت و این پروتکل، مقررات این پروتکل اجرا خواهد شد (ماده ۱) (۴) ارائه اظهارنامه‌هایی در مورد کلیه فعالیت‌های هسته‌ای از سوی هر کشور عضو پروتکل در زمان‌های مختلف به آژانس. (مواد ۱ و ۲)

(۵) حق دسترسی بازرسان آژانس به هر مکانی انتخابی در کشور عضو پروتکل، به منظور اطمینان از عدم وجود مواد هسته‌ای و فعالیت‌های اظهار نشده و یا جهت روشن شدن مسأله مربوط به صحیح و کامل بودن اطلاعات ارائه شده یا رفع تناقض در مورد آن اطلاعات، تا حدودی که در رابطه با اهداف حفاظت و بازرسی برای آژانس لازم باشد. (مواد ۴ و ۵ و ۹) بازرسان آژانس باید قصد دسترسی خود را به مکان‌های یادشده در بند بالا، حداقل ۲۴ ساعت قبل و کتیباً به اطلاع کشور عضو پروتکل برسانند و دلایل دسترسی و فعالیت‌های انجام شده در خلال این دسترسی را مشخص کنند. در وضعیت‌های خاص و استثنایی این مدت می‌تواند حداقل به ۲ ساعت

و حتی کمتر از آن تقلیل یابد. (ماده ۴)

(۶) بازرسی تنها در ساعات عادی کاری انجام خواهد شد. (ماده ۴)

(۷) کشور عضو پروتکل از حق همراهی بازرسان آژانس توسط نمایندگان خود در خلال بازرسی‌ها برخوردار می‌باشد، مشروط بر آنکه بازرسان به این طریق دچار تأخیر نشده و یا مانعی در انجام وظایفشان پیش نیاید. (ماده ۴)

(۸) هیچ یک از مقررات پروتکل نباید موجب گردد که کشور عضو پروتکل، مکان‌های مورد درخواست بازرسان آژانس را در دسترس آنان قرار ندهد. در غیر این صورت، آژانس باید به فوریت برای انجام چنین درخواستی به هر تلاش معقولی، دست زند. (ماده ۸)

با تشدید اختلافات تهران با آژانس، شورای حکام در جلساتی به بررسی وضعیت و فعالیت‌های ایران پرداخت. در این رابطه چند قطعنامه از سوی شورای حکام صادر شده و یک توافق‌نامه نیز در تهران به امضار رسید. متن این قطعنامه‌ها و توافق‌نامه تهران به این شرح است:

قطعنامه شورای حکام (سپتامبر ۲۰۰۳)

طبق اطلاعاتی که به آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (که منبع یا منابع آن تاکنون اعلام نشده است) رسید، مبنی بر اینکه ایران مشغول فعالیت غنی‌سازی

اورانیوم می‌باشد، دبیر کل آژانس، براساس موافقت‌نامه حفاظت و بازرسی بازرسانی را به ایران اعزام کرد. بازرسان پس از بازدید از نقاط مختلف کشور (که به آنها گزارش شده بود) رسماً تأیید اطلاعات یادشده را به دبیرکل اعلام کردند.

از آنجا که طبق موافقت‌نامه بازرسی، ایران می‌بایست آژانس را در جریان کلیه فعالیت‌های خود در زمینه غنی‌سازی اورانیوم (حتی به مقاصد صلح‌جویانه) قرار می‌داده و به این وظیفه خود عمل نکرده، لذا به نظر دبیرکل آژانس، ایران در رابطه با فعالیت‌های مذکور پنهان‌کاری کرده و در نتیجه، زمینه تردید علیه ایران فراهم شده و موضوع باید در شورای حکام آژانس مطرح و مورد رسیدگی قرار گیرد.

شورای حکام بنا به درخواست دبیرکل در سپتامبر ۲۰۰۳ تشکیل جلسه داد و پس از شنیدن گزارش دبیرکل در مورد فعالیت‌های هسته‌ای ایران و دفاعیات نماینده ایران، در ۱۲ سپتامبر برابر با ۲۱ شهریور ۱۳۸۲، قطعنامه شدیدالحنی به صورت کنسانسوس یا اجماع علیه ایران صادر کرد.

محورهای اصلی و مهم قطعنامه

درخواست از دولت جمهوری اسلامی ایران

برای:

۱- توقف فوری و کامل فعالیت‌های غنی‌سازی اورانیوم.

۲- امضای فوری پروتکل ۲ + ۹۳.

۳- اعلام جزئیات کامل برنامه‌های هسته‌ای خود.

۴- تعیین مهلت (ضرب‌الاجل) برای حل مسأله حاکم تا پایان اکتبر ۲۰۰۳ (۹ آبان ۱۳۸۱). قبل از پایان ضرب‌الاجل شورای حکام، در شرایطی که جوسازی‌های طرفین علیه یکدیگر ادامه داشت، سفر وزرای خارجه ۳ کشور اروپایی به تهران توانست بن‌بست موجود را از بین برده و زمینه آشتی را فراهم آورد.

در همین رابطه در آخرین روز مهر ماه سال ۱۳۸۲ چک استراو وزیر خارجه انگلیس، یوشکافیشر وزیر خارجه آلمان به همراه دوویلهن وزیر خارجه فرانسه در تهران حضور یافته و پس از مذاکراتی که با حسن روحانی نماینده تام‌الاختیار ایران انجام دادند

به توافقی رسیدند که این توافق راه را برای همکاری بیشتر تهران به آژانس هموار کرد. متن بیانیه تهران به این شرح است.

بیانیه مشترک تهران

۱- بر مبنای دعوت دولت جمهوری اسلامی ایران و وزیران امور خارجه انگلیس، فرانسه و آلمان در تاریخ ۲۱ اکتبر ۲۰۰۳ به ایران سفر کردند. مقام‌های ایرانی و وزرا بعد از مشورت‌های زیاد، درباره اقداماتی برای حل و فصل همه مسائل باقیمانده آژانس بین‌المللی انرژی اتمی درخصوص برنامه هسته‌ای ایران و ارتقاء اعتماد برای همکاری‌های صلح‌آمیز در زمینه هسته‌ای ایران توافق کردند.

۲- مقام‌های ایران مجدداً تأیید کردند که سلاح هسته‌ای در دکتترین دفاعی ایران جایی ندارد و برنامه و فعالیت‌های هسته‌ای ایران، صرفاً در زمینه صلح‌آمیز بوده است.

آنها تعهد جمهوری اسلامی ایران به رژیم عدم اشاعه هسته‌ای را تکرار کرده و وزرا را مطلع ساختند که:

الف) دولت ایران تصمیم گرفته است که با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی همکاری کامل کند تا به الزامات و پرسش‌های باقیمانده آژانس به صورت شفاف بپردازد و آنها را حل و فصل کرده و هرگونه قصور احتمالی را در چارچوب آژانس روشن و اصلاح کند.

ب) برای ارتقای اعتماد و با نظر به رفع همه موانع برای همکاری در عرصه هسته‌ای:

اول: دولت ایران با دریافت توضیحات ضروری، تصمیم گرفته است که پروتکل الحاقی را امضا و فرایند تصویب را آغاز کند.

دولت ایران تا پیش از تصویب پروتکل، به عنوان تأییدی بر حسن نیت خود، به همکاری با آژانس مطابق با این پروتکل، ادامه خواهد داد.

دوم: دولت ایران در حالی که در چارچوب نظام عدم گسترش، حق دارد انرژی هسته‌ای را برای اهداف صلح‌آمیز توسعه دهد، داوطلبانه تصمیم گرفته است که همه فعالیت‌های غنی‌سازی اورانیوم و بازفرآوری را به صورتی که آژانس تعریف می‌کند، به تعلیق در آورد.

سوم: وزیران خارجه انگلستان، فرانسه و آلمان،

داده شود. متن قطعنامه شورای حکام به این شرح می‌باشد:

متن قطعنامه شورای حکام ۲۶ نوامبر ۲۰۰۳

الف) با در نظر گرفتن قطعنامه مصوب شورای حکام در تاریخ ۲۱ شهریور ۱۳۸۲ که طی آن شورا نسبت به کوتاهی‌های جمهوری اسلامی در ارائه گزارش درباره مواد، تأسیسات و فعالیت‌هایی که ایران جهت پای‌بندی به توافق‌نامه خود برای بازرسی‌های هسته‌ای موظف به گزارش آنها بود، ابراز نگرانی کرد و تصمیم گرفت که: برای تضمین راستی آزمایشی (بازرسی و تأیید) آژانس بین‌المللی انرژی اتمی از تغییر نیافتن موارد استفاده از مواد هسته‌ای و برای جبران تمام کوتاهی‌هایی که از سوی ایران که مورد شناسایی آژانس قرار گرفته‌اند، اتخاذ کلیه اقدامات لازم از سوی ایران تا ۹ آبان ۱۳۸۲ امری لازم و ضروری می‌باشد.

- از ایران خواست با دبیرخانه همکاری کند و پروتکل الحاقی را فوراً و بدون قید و شرط تصویب و به طور کامل اجرا کند و تا آن زمان برای اعتمادسازی، مطابق با مفاد پروتکل الحاقی عمل نماید.

- از ایران خواست کلیه فعالیت‌های مربوط به غنی‌سازی اورانیوم و هرگونه فعالیت بازفرآوری را به

از تصمیمات دولت ایران استقبال کردند و موارد زیر را به آگاهی مقامات ایران رساندند:

الف) دولت‌های متبوع آنها حق ایران را برای استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای برابر با پیمان عدم گسترش سلاح هسته‌ای (ان پی تی) تأیید می‌کنند.

ب) بنابر نظر آنها، پروتکل الحاقی به هیچ وجه قصد مخنوش کردن حاکمیت، وقار ملی و یا امنیت ملی کشورهای عضو را ندارد.

پ) بنابر نظر آنها، اجرای کامل تصمیمات توسط ایران، باید به تأیید مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برسد و موجب شود که شورای حکام آژانس، وضعیت کنونی را حل و فصل شده تلقی کند.

در پی این توافق و موافقت ایران با پذیرش پروتکل الحاقی و متوقف ساختن غنی‌سازی اورانیوم، این ذهنیت به وجود آمده بود که رابطه تهران و آژانس بهبود یافته است. ولی برخلاف خوش‌بینی ایران، شورای حکام در ۲۶ نوامبر ۲۰۰۳ قطعنامه جدیدی را که توسط سه کشور انگلیس، فرانسه و آلمان تهیه شده بود به صورت اجماع به تصویب رساند که به نفع ایران نبوده و اعتراض تهران را در پی داشت. در حالی که ایران انتظار داشت پس از توافق تهران، پرونده‌اش در آژانس بسته شده و برای همیشه به این غائله خاتمه

حالت تعلیق در آورد.

ب) با استقبال از بیانیه توافق و منتشر شده مورخ ۲۹ مهر ماه ۱۳۸۲ بین وزیران خارجه فرانسه آلمان و انگلستان و دبیر شورای امنیت ملی ایران در تهران.

ج) با در نظر گرفتن توأم با قدردانی از گزارش ۱۹ آبان ۱۳۸۲ مدیرکل آژانس درباره اجرای بازرسی های هسته ای در ایران.

د) با قدردانی از مدیران کل و دبیرخانه برای تلاش های حرفه ای و بی طرفانه خود جهت اجرای قرارداد بازرسی های هسته ای با ایران و برای حل و فصل کلیه مسائل باقیمانده در رابطه با بازرسی هسته ای در ایران که در چارچوب انجام مأموریت های آژانس و مفاد قطعنامه مورخ ۲۱ شهریور ۱۳۸۲ شورای حکام انجام داده اند.

ه) با در نظر گرفتن نامه مورخ ۲۸ مهر ماه ۱۳۸۲ آقا زاده معاون رئیس جمهوری اسلامی ایران که وی طی آن تصمیم کشور خویش مبنی بر ارائه تصویری کامل از فعالیت های هسته ای خود و اجرای سیاست همکاری و شفافیت کامل را مجدداً مورد تأکید قرار داد.

و) با در نظر داشتن توأم با نگرانی شدید آن که براساس بند ۴۸ از گزارش مدیرکل، ایران در موارد متعدد و طی مدتی طولانی نسبت به انجام تعهدات خود در قبال توافق نامه بازرسی هسته ای مبنی بر ارائه گزارش درباره مواد هسته ای و بازفرآوری و استفاده آنها و همچنین اعلام تأسیساتی که این مواد در آنجا بازفرآوری و انبار شده اند، کوتاهی کرده است.

ز) به ویژه با در نظر داشتن توأم با شدیدترین نگرانی که ایران در تأسیسات اعلام نشده و بدون وجود بازرسی های هسته ای، به غنی سازی اورانیوم و جدا کردن پلوتونیوم پرداخته است.

ح) همچنین با در نظر داشتن همراه با همان اندازه نگرانی که یک نوع پنهان کاری در گذشته وجود داشته که منجر به نقض های وظایف حفاظتی (از سوی ایران) شده است و اطلاعات جدید فاش شده توسط ایران و گزارش شده از سوی مدیرکل، حاوی نکات بسیار بیشتری می باشد که در تناقض با اطلاعات از قبل ارائه شده از سوی ایران است.

ط) با در نظر گرفتن اظهارات افتتاحیه مدیرکل که وی در آن خاطر نشان کرد ایران همکاری

فعالانه تری را با آژانس آغاز کرده و ضمانت هایی داده است که به سیاست افشای کامل پای بند باشد.

ی) با مورد شناسایی قراردادن این که ایران علاوه بر اتخاذ اقدامات اصلاحی، متعهد شده در جریان بازرسی های آینده کلیه مواد هسته ای را برای راستی آزمایی ارائه دهد.

ک) با تأکید بر این که ضروری است برای اعتماد سازی، همکاری و شفافیت کامل از سوی ایران تداوم داشته باشد، به طوری که آژانس بتواند تمام مسائل باقیمانده را حل و فصل کند و با گذشت زمان ضمانت های خواسته شده از سوی کشورهای عضو را فراهم و حفظ نماید.

ل) با رضایت توجه دارد که ایران خاطر نشان کرده است آماده امضای پروتکل الحاقی می باشد و تا پایان دوره لازم برای امضا و تصویب آن، مطابق با مفاد پروتکل عمل خواهد کرد.

م) با در نظر گرفتن سخنرانی افتتاحیه مدیرکل که وی در آن گزارش داد ایران تصمیم گرفته است فعالیت های غنی سازی و بازفرآوری را به حالت تعلیق در آورد.

توسعه و کاربرد عملی انرژی هسته ای برای اهداف صلح جویانه، از جمله تولید نیروی برق و با عنایت به نیازهای مناطق توسعه نیافته جهان.

ع) با تأکید بر نیاز به بازرسی های کارساز برای جلوگیری از استفاده از مواد هسته ای جهت اهداف منع شده و معایر یا توافق نامه های بازرسی های هسته ای و با تأکید بر اهمیت حیاتی بازرسی های کارساز برای تسهیل همکاری در زمینه استفاده های صلح جویانه از انرژی هسته ای.

۱) از پیشنهاد ایران برای افتتاح و همکاری فعال و واکنش مثبت نسبت به خواسته های مندرج در قطعنامه مورخ ۲۱ شهریور ۱۳۸۲ شورای حکام استقبال می کند و تأکید دارد که برای روند کار خود ضروری می داند، اظهار نامه هایی که ایران تاکنون ارائه کرده است، شامل تصویر صحیح، کامل و نهایی برنامه هسته ای ایران در گذشته و حال باشد تا از سوی آژانس مورد راستی آزمایی قرار گیرد.

۲) کوتاهی ها و نقض های گذشته ایران را نسبت به تعهدات در پای بندی به مفاد توافق نامه بازرسی ها که مدیرکل آنها را گزارش کرده است قویاً

ن) با تأکید بر این که تعلیق داوطلبانه کلیه فعالیت های مربوط به غنی سازی اورانیوم و فعالیت های بازفرآوری از سوی ایران همچنان برای بازسازی اعتماد بین المللی از اهمیت کلیدی برخوردار می باشد.

س) با شناسایی حق انکارناپذیر کشورها در

تقیح کرده و مصرانه از ایران می خواهد از وظایف خود در قبال توافق نامه بازرسی ها منطبق با متن و روح آن موکداً پیروی کند.

۳) در نظر می گیرد بیانیه مدیرکل مبنی بر اینکه ایران اقدامات مشخصی به عمل آورده است که انجام آنها به عنوان اقداماتی اساسی و فوری مورد

درخواست بند ۴ از قطعنامه ۲۱ شهریور شورای حکام بود.

۴) درخواست دارد که مدیرکل برای تصدیق صحیح و کامل بودن تمام اطلاعات ارائه شده از سوی ایران درباره فعالیت‌های هسته‌ای گذشته و کنونی خود و همچنین برای حل و فصل این گونه مسائل باقیمانده، تمامی گام‌های لازم را بر دارد.

۵) تأکید می‌کند که براساس نظر مدیرکل برای دست‌یافتن به چنین هدفی، آژانس باید به ویژه دارای یک نظام قوی و کارآمد راستی‌آزمایی باشد و همچنین یک پروتکل الحاقی به همراه سیاست باز و کاملاً شفاف از سوی ایران ضروری خواهد بود.

۶) مجدداً تأکید دارد که همکاری فوری و کامل

ایران به قطعنامه‌های شورای حکام آژانس معترض است

و نزدیک کلیه کشورهای ثالث با آژانس برای روشن شدن سؤال‌های باقیمانده درباره برنامه هسته‌ای ایران بسیار اساسی می‌باشد.

۷) از ایران می‌خواهد با فوریت لازم کلیه تدابیر اصلاحی لازم‌الاتخاذ و تکمیل نماید. همکاری کامل را با آژانس برای اجرای تعهدات خود مبنی بر اعلام کلیه اطلاعات و اجازه دسترسی‌های نامحدود حفظ نماید و بدین سان شفافیتی را ارائه دهد که برای آژانس جهت تکمیل میزان چشمگیری از کارهای لازم به منظور تأمین و حفظ ضمانت‌های خواسته شده از سوی کشورهای عضو ضروری می‌باشد.

۸) تصمیم می‌گیرد در صورت معلوم شدن کوتاهی‌های جدید بیشتر ایران در آینده، شورای حکام بلافاصله تشکیل جلسه خواهد داد تا با توجه به شرایط و راهنمایی‌های مدیرکل، تمام انتخاب‌های ممکن را مطابق با اساسنامه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و توافق‌نامه بازرسی‌های هسته‌ای مورد بررسی قرار دهد.

۹) توجه دارد که ایران تصمیم گرفته است با رضایت یک پروتکل الحاقی را به توافق‌نامه بازرسی هسته‌ای خود امضا کند و مجدداً تأکید دارد که حرکت

سریع ایران به سمت تصویب پروتکل الحاقی و ادامه فعالیت تا آن زمان، براساس مفاد پروتکل الحاقی که شامل تهیه اظهارنامه‌های مربوطه در مهلت‌های زمانی مشخص شده می‌باشد، حائز اهمیت است.

۱۰) از تصمیم داوطلبانه ایران برای معلق کردن کلیه فعالیت‌های مربوط به غنی‌سازی و بازفرآوری استقبال می‌کند، از ایران درخواست دارد به گونه‌ای کامل و قابل راستی‌آزمایی از آن تصمیم متابعت کند و همچنین تصمیم مدیرکل را برای پذیرش دعوت ایران جهت راستی‌آزمایی و اجرای آن تصمیم و ارائه متعاقب گزارش، مورد پشتیبانی قرار می‌دهد.

۱۱) از مدیرکل درخواست می‌کند، تا اواخر بهمن ماه ۱۳۸۲ گزارشی جامع درباره چگونگی اجرای این قطعنامه ارائه دهد تا در نشست

فروردین ماه ۱۳۸۳ شورای حکام و

یا قبل از آن مورد بررسی قرار گیرد.

۱۲) تصمیم دارد این مسأله را همچنان تحت نظر داشته باشد.

صدور این قطعنامه با اعتراض

تهران و تشدید اختلافات با آژانس همراه بود و ایران ۳ کشور اروپایی را متهم به همراهی با آمریکا علیه این کشور کرد ولی شورای حکام و آژانس سیاست قبلی خود را ادامه دادند.

قطعنامه یورو ۳

۳ کشور اروپایی که توافقنامه تهران را امضا کرده بودند قطعنامه‌ای را به شورای حکام ارائه کردند که در ژوئن ۲۰۰۴ (خرداد ۱۳۸۳) بدون رأی‌گیری به تصویب اعضا رسید. در پی تصویب این قطعنامه، ایران اعلام کرد که غنی‌سازی اورانیوم را از سر می‌گیرد. برخی از نمایندگان مجلس نیز گفتند مانع تصویب پروتکل الحاقی خواهند شد. ولی این قطعنامه نیز نتوانست به اختلافات میان تهران و آژانس خاتمه دهد. در همین حال البرادعی دبیرکل آژانس صراحتاً اعلام کرد که پرونده هسته‌ای ایران با گزارش مثبت من بسته خواهد شد.

متن قطعنامه شورای حکام به این شرح می‌باشد:

شورای حکام

a) با یادآوری قطعنامه‌های تصویب شده شورای حکام در ۱۳ مارس ۲۰۰۴، (GOV/۲۱/۲۰۰۴)

بیست و شش نوامبر (GOV/۸۱/۲۰۰۳) و ۲۰۰۳ و سی‌نهم (GOV/۱۶۹/۲۰۰۳) و بیانیه شورای حکام در ۱۹ ژوئن (GOV/۸۰/۲۲.0R) ۲۰۰۳.

b) با اشاره به گزارش مدیرکل آژانس در تاریخ اول ژوئن (GOV/۳۴/۲۰۰۴) ۲۰۰۴ درباره اجرای بازرسی در ایران.

c) با یادآوری تقدیر مدیرکل آژانس از اقدامات ایران پیش از لازم‌الاجرا شدن پروتکل الحاقی و با اعلام رضایت از اظهارنامه‌های اولیه ایران به آژانس متعاقب پروتکل مذکور.

d) با این حال، با اشاره به این که ایران هنوز پروتکل را تصویب نکرده است در حالی که قطعنامه‌های پیشین شورای حکام چنین درخواستی کرده‌اند.

e) با یادآوری تعهدات ایران برای تعلیق تمامی فعالیت‌های مرتبط با غنی‌سازی و فرآوری و دادن اجازه به آژانس برای بررسی و تأیید تعلیق با اشاره به این که این بررسی و تأیید در برخی موارد دچار تعلل شده‌اند گونه‌ای که جزئیات آن در گزارش مدیرکل آژانس آمده است و تعلیق هنوز به دلیل ادامه تولید تجهیزات سانتریفوژ جامع نیست، همچنین با اشاره به این که تصمیم ایران برای تولید UF₆ در تضاد با توافقات گذشته با آژانس در قبال تصمیم ایران در مورد تعلیق غنی‌سازی اورانیوم و با اشاره به اینکه ایران ۱۰ روتور مونتاژ شده سانتریفوژ برای فعالیت‌های تحقیقاتی نگه داشته است.

f) با ابراز خرسندی نسبت به ارزیابی مدیرکل آژانس مبنی بر اینکه پیشرفت خوبی در قبال اقدامات مورد توافق در جریان دیدار وی در اوایل آوریل ۲۰۰۴ از ایران صورت گرفته است و اینکه آژانس به پیشرفت‌ها برای کسب اطلاعات جامع درباره برنامه‌های هسته‌ای ایران ادامه می‌دهد اما با اشاره به اینکه پس از حدود ۲ سال که برنامه‌های اعلام نشده ایران به اطلاع آژانس رسید، پرسش‌های بسیاری باقی مانده است به ویژه اینکه دو مسأله‌ی اصلی برای درک دامنه و ماهیت برنامه غنی‌سازی ضروری هستند: منابع تمامی آلودگی‌های اورانیوم با غنای بالا و گستره و ماهیت کار انجام شده بر پایه‌ی طرح پیشرفته سانتریفوژ P2.

g) با اشاره به نگرانی شدید در این بافت که اطلاعات مهم درباره برنامه سانتریفوژ P2 غالباً تنها

پس از درخواست‌های مکرر ارائه شده و در برخی موارد کامل نبوده و عدم وضوح لازم در این خصوص تلاوم داشته است و همچنین اینکه اطلاعات ارایه شده در آن زمان درباره‌ی موضوعات آلودگی، آن قدر کافی نبوده است که این موضوع پیچیده را حل کند، (h) با تقدیر خاطر نشان می‌شود که آژانس برخی اطلاعات را از دیگر کشورها دریافت کرده که ممکن است برای حل برخی مسایل مربوط به آلودگی‌ها کمک کند.

(a) با نگرانی خاطر نشان می‌شود که تحقیقات آژانس، موارد حذف شده بیشتری را در اظهارات ارایه شده از سوی ایران فاش کرده است از آن جمله در بیانیه‌ی اکتبر به‌ویژه موضوع نگران‌کننده‌ی واردات اجزای P2 از خارج و آزمایش‌های نگران‌کننده‌ی غنی‌سازی لیزری است که نمونه‌های غنی‌سازی شده‌ای تا سقف ۱۵ درصد را تولید کرده است و همچنین کارشناسان آژانس سوالات و شبهاتی را درباره توضیحات ایران درباره برنامه‌های مذکور مطرح کرده‌اند که به توضیحات بیشتری نیاز دارد.

(z) حق مسلم کشورها برای توسعه و کاربرد عملی انرژی هسته‌یی برای اهداف صلح‌آمیز از جمله تولید انرژی برق مطابق با الزامات معاهده‌یی شان، با توجه به نیاز کشورهای در حال توسعه را به رسمیت می‌شناسد.

(k) با تأکید بر نیاز برای بازرسی‌های مؤثر به منظور جلوگیری از استفاده از مواد هسته‌یی برای اهداف ممنوعه برخلاف توافقات بازرسی و تعهدات قراردادی مربوطه و با تأکید بر اهمیت ضروری بازرسی‌های مؤثر برای تسهیل همکاری در زمینه انرژی هسته‌یی.

(a) بیان می‌شود که بیانیه‌ی دبیرکل آژانس در ۱۴ ژوئن که برای صحت و اعتبار روند بازرسی‌هایی که قرار است رسیدگی به این موضوعات را طی چند ماه آینده خاتمه دهند ضروری است.

۱- اعلام می‌کند که همکاری ایران، به دسترسی آژانس به تمامی مکان‌های درخواستی شامل چهارکارگاه متعلق به سازمان صنایع دفاعی منجر شده است.

۲- در عین حال به شدت ابراز تأسف می‌شود که در کل در اظهارات شفاهی و کتبی دبیرکل خاطر نشان شده است همکاری ایران آن طور که

می‌بایست کامل، به موقع و فعالانه نبوده است و به ویژه ایران دیدارهایی را که در ابتدا برای میانه مارس برنامه‌ریزی شده بود از جمله دیدارهای کارشناسان امور سانتریفوژ آژانس از تعدادی از اماکنی که در برنامه غنی‌سازی سانتریفوژ P2 ایران دخیل بوده، تا میانه آوریل به تأخیر انداخته است که این امر در برخی موارد به تأخیرهایی در نمونه‌برداری محیطی و تجزیه و تحلیل آنها منجر شده است.

۳- تأکید می‌شود با گذر زمان، ضروری‌تر است که ایران فعالانه همکاری کند تا آژانس را قادر سازد به درک کامل از برنامه غنی‌سازی این کشور از طریق ارائه تمامی اطلاعات مربوطه و در عین حال از طریق ارائه دسترسی به تمامی اماکن، اطلاعات و اشخاص مربوطه دست یابد و از ایران می‌خواهد همکاری خود را ادامه داده و تشدید کند به این منظور که آژانس از این طریق بتواند تضمین‌های لازم را درباره فعالیت‌های هسته‌ای ایران به جامعه بین‌الملل ارائه دهد.

۴- از ایران خواسته می‌شود تمامی اقدامات لازم را برای کمک به حل سوالات باقی مانده به‌ویژه درباره پرسش‌های مربوط به آلودگی‌های اورانیوم با غنای کم و زیاد که در مکانهای مختلف در ایران یافته شده از جمله با ارائه اطلاعات اضافی مربوطه درباره منشأ اجزای مورد بحث و توضیحات درباره وجود کلاستر از ذرات ۳۶ درصدی اورانیوم با غنای بالا در هر مکان، و در عین حال مساله ماهیت و گستره‌ی برنامه سانتریفوژ P2 از جمله از طریق ارائه اسناد و توضیحات اضافی مورد درخواست آژانس را صورت دهد.

۵- از ارائه اظهارنامه‌ها از سوی ایران به موجب ماده‌های ۲ و ۳ پروتکل الحاقی آن کشور استقبال می‌شود و بر اهمیت پایبندی ایران به ضرب‌الاجل‌ها برای اظهارنامه‌های بیشتر که از سوی ماده‌های ۲ و ۳ پروتکل درخواست شده و تمامی این اظهارنامه‌ها باید صحیح و کامل باشند تأکید می‌شود؛

۶- بر اهمیت ادامه اقدام ایران در تطابق با معیارهای پروتکل الحاقی به منظور اطمینان بخشی مجدد به جامعه بین‌المللی در مورد ماهیت برنامه هسته‌ای ایران تأکید کرده و ایران ترغیب می‌شود به آن که بدون تأخیر پروتکلش را تصویب کند؛

۷- یادآوری می‌شود که شورای حکام در قطعنامه‌های پیشین خود از ایران خواست تمامی

فعالیت‌های مرتبط با غنی‌سازی و فرآوری را تعلیق نماید. از تصمیمات داوطلبانه ایران در این رابطه استقبال می‌شود اما ابراز تأسف می‌شود که آن تعهدات به طور کامل انجام نشده و از ایران خواسته می‌شود سریعاً برای تصحیح تمامی نقایص باقیمانده اقدام کرده و همه اختلافات موجود مربوط به درک آژانس از گستره‌ی تصمیمات ایران در مورد تعلیق را رفع کند که از آن جمله با اجتناب از تولید UF6 و تولید اجزای سانتریفوژ و فراهم آوردن امکان تأیید آژانس از تعلیق کامل رفع کند.

۸- طبق سیاق تصمیمات داوطلبانه ایران برای تعلیق تمامی فعالیت‌های مرتبط با غنی‌سازی و فرآوری، از ایران خواسته می‌شود به عنوان یک اقدام دیگر اعتمادساز به طور داوطلبانه در تصمیمات خود برای آغاز تولید آزمایشی در تأسیسات تبدیل اورانیوم و آغاز ساخت یک راکتور تحقیقاتی آب سنگین تجدید نظر کند چنان که بازگشت از این تصمیمات این امر را برای ایران تسهیل خواهد کرد که اعتماد بین‌المللی را که به موجب گزارش‌های گذشته درباره فعالیت‌های هسته‌ای اعلام نشده ایران تضعیف شده، احیا کند؛

۹- یادآوری می‌شود که همکاری کامل و سریع تمامی کشورهای ثالث با آژانس برای روشن شدن مسایل باقی مانده‌ی مشخص به‌ویژه در مورد آلودگی‌ها، ضروری است.

۱۰- از دبیرکل و دبیرخانه برای تلاش‌های حرفه‌ای و بیطرفانه آنها برای اجرای توافق‌نامه بازرسی‌های ایران و صبرشان برای ورود ایران به پروتکل الحاقی در عین بررسی و تأیید تعلیق فعالیت‌های غنی‌سازی و فرآوری از سوی ایران و تحقیق مسیرهای عرضه و منشأها، قدردانی می‌شود.

۱۱- از دبیرکل آژانس خواسته می‌شود بیشتر درباره این موضوعات و همچنین اجرای این قطعنامه و قطعنامه‌های پیشین، یا در صورت اقتضا زودتر از نشست ماه سپتامبر گزارش دهد.

۱۲- تصمیم گرفته می‌شود که این موضوع پیگیری شود. به این ترتیب پرونده ایران همچنان در آژانس باز بوده و اختلافات ادامه دارد. لذا با توجه به این کشمکش‌ها مشخص نیست که چه زمانی این غائله پایان خواهد یافت.